

از آنجایی که هر نویسنده آرزوی بلند آوازدگی در سر می‌پروارند، فرهنگ نویس امیدی جز این نمی‌تواند داشته باشد که از آفت مذمت برکنار بماند، و غالباً همین سعادت نیز نصیب کمتر فرهنگ‌نویسی شده است.

(ساموئل جانسون)

نخستین درس‌های فرهنگ‌نگاری
(مروری بر اصول و قواعد اساسی)

دکتر عرفان قانعی فرد

قانع‌ی فرد، عرفان، ۱۳۵۵ -

اولین درس‌های فرهنگ‌نگاری (مروری بر اصول و قواعد اساسی) /
عرفان قانع‌ی فرد -- تهران: بهنود، ۱۳۸۴.

ISBN : 964-7017-35-5

۱۶۴ ص.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا

۱. واژه‌نامه‌نویسی. ۲. قانع‌ی فرد، ۱۳۵۵ - . فرهنگ دانشگاهی فرانسه --

فارسی. الف. عنوان.

۴۱۳/۰۲۸

۸ الف ۲۵ ق/ ۳۲۷ P

۸۴-۹۵۱۳ م

کتابخانه ملی ایران

نخستین درس‌های فرهنگ‌نگاری

دکتر عرفان قانع‌ی فرد

چاپ اول / ۱۳۸۴

نشر بهنود

۱۵۰۰ نسخه

قیمت : ۲۱۰۰ تومان

ISBN : 964-7017-35-5

شابک : ۹۶۴-۷۰۱۷-۳۵-۵

تمامی حقوق محفوظ و متعلق به مؤلف است

آدرس و تلفن ناشر: انقلاب - خیابان اردیبهشت - بالاتر از لبافی‌نژاد

کوچه وحید - پلاک ۳ - واحد ۲ تلفن: ۶۴۸۸۲۰۴ - ۶۹۶۴۱۶۴

برگ سبزی است برای
استادان ارجمندم
دکتر محمدرضا باطنی و
دکتر علی خزاعی فر

فهرست مطالب

۱. چالش‌های فرهنگ‌نگاری در ایران ۹
۲. مشکلات آموزش فرهنگ‌نگاری در ایران ۲۱
۳. سیر تحول فرهنگ‌نگاری دو زبانه ۳۵
۴. ضرورت تألیف فرهنگ دانشگاهی فرانسه - فارسی ۵۹
۵. طرح پیشنهادی فرهنگ فارسی - انگلیسی ۹۱
۶. فرهنگ تخصصی (سودای رسیدن به فرهنگ لغتی معیار) ۱۱۵
۷. رسالت واژه در زبان ۱۲۷
۸. ضمایم
 ۱. ضمیمه ۱. طرح تألیف فرهنگ دو زبانه / دکتر خزاعی فر ۱۴۳
 ۲. ضمیمه ۲. دوره جدید فرهنگ‌نویسی / دکتر خزاعی فر ۱۵۷

سخن مؤلف

فرهنگ لغت‌ها در دگرگونی ساختار زبانی جامعه خود متغیر می‌شوند و محدوده واژگان زبانی، با نظم و شکل خاصی، دستخوش این تغییر می‌شوند و شاید بتوان گفت که گستره و ساختار فرهنگ لغت‌های هر زبان به زبایی و تکاپوی آن زبان بستگی دارد و فرهنگ نگارها (فرهنگ نویس‌ها)^۱، قشر خاصی از افراد دست اندرکار زبان و واژگان^۲ هستند که در گردآوری و ارائه آن اطلاعات زبانی و گنجینه واژگانی تلاش می‌کنند تا از دیدگاه و سبک و شیوه خود، به عرضه فرهنگ لغت بپردازند.

حال آنکه سبک و شیوه فرهنگ‌نگاری (فرهنگ‌نویسی)^۳ در ارائه فرهنگ لغت‌ها نقش بسزا و قابل توجهی دارد و هر فرهنگ لغت، مانند هر اثر علمی و حتی هنری، نشانگر ساختار سبک و روش علمی و تحقیقی فرهنگ نگار است، که تا چه اندازه او توانسته است در گستره تاریخ، ادبیات و واژه‌شناسی آن زبان و تحولات گذشته، شناخت و اشراف لازم را به دست آورد و به وسیله آن ساختار عرضه شده، برای طیف مراجعه کنندگان خود چه پیام و دست آوردی دارد؟ امروزه، علم فرهنگ‌نگاری، جزو زیر مجموعه رشته علمی زبان‌شناسی مطرح شده است و در آکادمی‌های مختلف دنیا به صورت جداگانه تدریس می‌شود، اما متأسفانه در محافل آکادمی و دانشگاهی ایران

1. Lexicographer

2. Lexicon

3. Lexicography

هنوز به شیوه علمی گسترش نیافته است و اکثر فرهنگ نگاران ایرانی، یک تنه بار عظیمی را بر دوش می‌کشند و با تحمل هزار رنج، مراحل تودرتوی فرهنگ‌نگاری را پشت سر می‌گذارند، اکثر ساختار و بدنه فرهنگ لغت‌های دوزبانه در ایران هم بر اساس فرهنگ‌های اروپایی - عمدتاً انگلیسی و فرانسه - تنظیم شده و گاه شواهد و امثال تشریحی - توجیهی برای معانی هم، ترجمه نعل به نعل مثال‌های داخل فرهنگ اصلی بوده است و جالب اینکه پیروی مکانیکی الفبایی - هم، محور ادامه پروژه فرهنگ‌نویس و روش برگزیده و مستقلی داشته باشد و مخاطبان را از سردرگمی برهاند، هنوز در فرهنگ‌های یک زبانه و دوزبانه ما، سیر تحول تاریخی و معنایی واژگان - یا ریشه‌شناسی^۱ حتی به صورت کوانتم معنایی^۲ تشریح نشده است!

در پیشرفت سریع زبان، زایایی و ظهور طیف وسیع و حجمی از اطلاعات واژگانی، موجب می‌شود تا این علم به صورتی جدی‌تر دنبال گرفته شود.

در این دفتر کوچک، طرح‌ها و دغدغه‌های خود را به عنوان یکی از افرادی که از سال ۱۳۷۲ تا امروز در فرهنگ‌نگاری هم شب و روز کار کرده‌ام و هم در آن رشته ادامه تحصیل داده‌ام عرضه می‌کنم و امید است که آوردن این سخنان و این مطلب ساده، فتح بابی برای آغاز نقد و به بحث گذاشتن این رشته علمی در ایران باشد. که البته هر کدام از مقالات را هم می‌توان به صورت جداگانه مطالعه کرد.

در انتهای کتاب نیز یک مبحث ظریف و قابل تأمل از استاد ارجمند، دکتر علی خزاعی فر، آورده‌ام تا بیشتر مورد توجه دوستان باشد. آخر الامر، بنا به سیره معمول و همچون دیگر آدمیان، این اثر با اشتباه و نقص همراه و همزاد است و بدین سبب از گوشزد و تفهیم و ایراد مراجعه کنندگان هوشمند و فرهیخته درباره سهوهای خود ممنون و مدیون خواهم بود.

عرفان قانعی فرد^۳، بهار ۱۳۸۴

1. etymology

2. quantum meaning

3- erphane @ hotmail.com